

KURENDA

KURJI METROPOLITALNEJ WILEŃSKIEJ.

STATUTA

curam spiritualem militum Exercitus Poloni spectantia.

I-o. Principia generalia.

Curae spirituali Exercitus terrae et maris Reipublicae Polonae, quantum ad catholicos attinet, Episcopus Castrensis praeest.

2. Executio mandatorum Episcopi Castrensis, juxta praescripta Juris Canonici et decreta Ministri Rerum Militarium, ad eiusdem Curiam pertinet.

3. Tribunal Episcopi Castrensis in ejus Curia residet.

4. Tribunal Metropolitanum Varsaviense constituit secundam instantiam pro causis judicatis in tribunali Episcopi Castrensis.

5. Episcopo Castrensi jus est Vicarios Generales nominandi.

6. In districtibus Reipublicae curae spirituali militum praesunt Decani, ab Episcopo Castrensi destinati.

7. Functiones Decanorum districtuum definiuntur ab Episcopo Castrensi.

8. Totum territorium Reipublicae — quod attinet curam spiritualem militum — ab Episcopo Castrensi dividitur in parochias militares, quibus praesunt Capellani militares, jurisdictione parochorum erga suos instructi ad normam Art. VII. Concordati inter S. Sedem et Rempublicam Polonam.

9. Parochia militaris complectitur personas pertinentes ad turmas, instituta ac „formationes“ militares atque illas omnes, quae commissae sunt curae spirituali relativi Capellani militaris, nimirum:

1. omnes milites gregarios exercitus tum terrae, tum maris, silicet:

- a) milites gregarios aciei destinatos, a tempore quo sustentari incipiunt.

- b) eos, qui termino absoluto, ultra in militia manent;

- c) milites superioris ordinis (sousofficiers);

- d) opifices militares in castris munitis clausis atque musicos militares;

2. omnes praefectos militum (officiers) exercitus tum terrae, tum maris:

- a) stabiles;

- b) ad copias subsidiarias pertinentes, quum ad arma iterum vocati, in activo servitio reperiuntur;

3. clericos militares:
 - a) stabiles;
 - b) subsidiarios, quum, ad arma iterum vocati, in servitio activo reperiuntur;
4. discipulos — alumnos:
 - a) scholarum militarium;
 - b) scholarum pueris ad militiam instituendis destinatarum;
 - c) orphanotrophiorum militarium in castris munitis clausis;
 - d) discipulos musicae addiscendae operam navantes;
5. omnes ad arma vocatos occasione convocationis totius Nationis ad Rempublicam defendendam;
6. milites debiles, emeritos militares, veteranos „rebellionum“, qui in valetudinariis militaribus inveniuntur;
- 7) emeritos militares, quum, ad arma denuo vocati, in activo servitio reperiuntur;
8. mares ac feminas, qui in valetudinariis militaribus institutisque, sanitatem exercitus spectantibus, muneribus funguntur, in eisdemque degunt;
9. captivos, in carceribus detentos ac eos, qui tempore belli in aliquo speciali loco, securitatis causa, detinentur;
10. operarios et aurigas, ad quoscumque militares labores tempore belli vocatos atque extra parochias suas commorantes;
11. officiales militares, qui in valetudinariis militaribus, carceribus, scholis ac castellis muneribus funguntur;
12. familias militum, militia in acie fungentium:
 - a) uxor cum suo viro degens;
 - b) pariterque liberi una cum parentibus habitantes, ante 21 aetatis annos expletos.

II-o. Iurisdictio cleri militaris.

10. Episcopus Castrensis jurisdictionem exercet in capellanos, milites omnes ac membra eorundem familiarum religionis catholicae omnium rituum totius Exercitus terrae et maris Reipublicae.
11. Capellanus militaris illos solos infantes jus habet baptizandi, cuius pater, aut vidua mater pertinent ad parochiam militarem, curae eius commissam.
12. Capellanus militum potestatem habet excipiendi sacramentales confessiones omnium militum earumque familiarum, eisdemque Sacramentum Eucharistiae administrandi.
13. Quod administrationem Sacramenti Matrimonii attinet, Capellanus, qui jurisdictione parochi praeditus est:
 - a) facit publicationes matrimoniorum, quae a militibus earumque familiis (suae curae commissis) contrahuntur;
 - b) licite et valide benedicit nuptiis militum earumque familiarum, erga quas iura parochi sibi competunt;
 - c) delegationem dat ad licitam et validam benedictionem matrimoniorum in territorio ipsi ab Ordinario Castrensi assignato, militum earumque familiarum, quae ad eius parochiam militarem pertinent.

ADNOTATIO. Jurisdictio, Capellanis militaribus concessa, jurisdictionem propriorum parochorum quoad validam benedictionem matrimoniorum non tollit.

14. Capellanus militum ius habet ad sacra funebria peragenda militum earumdemque familiarum ad eius parochiam pertinentium.

15. Functiones religiosas Capellanus militaris persolvit in ecclesia militari; quae si non habeatur, in alia ecclesia ei ab Ordinario Castrensi designata, praevio consensu Ordinarii loci, peragere poterit.

16. Ad officia Capellani militaris, curam animarum in parochia militari habentis, spectat institutio religiosa parochianorum suorum, praecipue militum gregariorum ac juvenum.

III-o. Cura spiritualis relate ad personas ritus graeco-catholici.

17. Consiliarius Episcopi Castrensis in quaestionibus liturgicis, ritum graeco-catholicum spectantibus, est Decanus ritus graeco catholici, qui Curiae Episcopi Castrensis addictus est.

18. Milites earumque familiae, ritus graeco-catholici, subiacent curae spirituali proprii Capellani graeco-catholici, qui praest parochiae graeco-catholicae, ab Episcopo Castrensi constitutae.

IV-o. Conscriptio librorum parochialium.

19. Capellani militares parochi conficere debent libros parochiales ad normam Can. 470 Codicis Juris Canonici.

20. Capellani militares munere „officialium status civilis“ funguntur relate ad personas militares earumque familias, convenienter praescriptis a Curia militari editis.

21. Capellani militares bona ecclesiastica, juxta mentem iuris canonici Tit. XXVIII atque praescripta militaria, administrant.

V-o. Complementum numeri cleri militaris.

22. Numerus Capellanorum militarium tempore pacis praefinitur lege de „muneribus stabilibus“ (etat) in exercitu polono.

23. Quaevis dioecesis Episcopo Castrensi, cui jus eligendi competit, praestitutum numerum sacerdotum pro cura animarum in exercitu praesentabit.

24. Candidati, ad munus Capellanorum militarium electi, sequentes qualitates habeant oportet:

a) sint cives poloni;

b) habeant testimonium medici de bona valetudine ac tolerantia phisica laborum;

c) sint aetatis annorum 35 nondum expletorum;

d) sacerdotes fuerint saltem a tribus annis;

e) habeant bonum testimonium Ordinarii (Can. 117).

25. Nominatio Capellanorum militum ad Ordinarium Castrensem spectat.

26. Numerus Capellanorum tempore belli praefinitur „ordine convocationis“ militum ad arma (seu vulgo „mobilisationis“). Sacerdotes, in casu „mobilisationis“ ad curam spiritualem praesignati, pertinent ad Capellanos copiarum subsidiarium, omnes alii adnumerantur copiis, quae, occasione convocationis totius populi ad Rempublicam defendendam convocatae sunt. Ordinarius, bono parochiarum prae oculis habito, praesignabit eos sacerdotes, qui in casu „mobilisationis“ in officio suo manere debent.

27. Quivis Ordinarius atque Praepositus Congregationis Religiosae singulis bienniis destinat sacerdotes, qui ex eius dioecesi (rel. Congregatione) pro casu belli tamquam Capellani copiarum subsidiarum militiae adscribuntur.

28. Capellani copiarum subsidiarum praesignati ad curam animarum iisdem qualitatibus, quae a Capellanis tempore pacis requiruntur, praediti esse debent.

29. Capellanus copiarum subsidiarum, qui pro casu „mobilisationis“ ad curam spiritualem jam praesignatus est, non potest sine consensu potestatum militarum, per Curiam Episcopi Castrensis obtento, de tabulis Capellanorum copiarum subsidiarum eximi atque a necessitate comparandi in casu „mobilisationis“ liberari.

30. A momento „mobilisationis“ omnes Capellani copiarum subsidiarum omnesque clerici catholici ad servitia, sanitatem spectantia, vocati, juxta praescripta Sedis Apostolicae iurisdictioni Episcopi Castrensis subiacent.

* * *

D E C R E T U M

NOS -

LAURENRIUS LAURI
ARCHIEPISCOPUS TIT. EPHESIEN.
NUNCIUS APOSTOLICUS

Vigore specialium facultatum Nobis benigne a Sancta Sede tributarum praesentia statuta pro Exercitus Reipublicae Poloniae spirituali adstantia adprobamus atque necessarias ut ea executioni mandentur facultates Reverendissimo Episcopo Castrensi ad quinquennium concedimus, salvis tamen omnibus de jure servandis.

Datum Varsaviae, ex Aedibus Nuntiaturae Apostolicae, die vigesima septima mensis februarii anno Domini millesimo nongentesimo vigesimo sexto.

(—) † *Laurentius Lauri*,
Archiep. Ephesien. Nuncius Aplicus.

PREZES JENERALNY
ZWIĄZKU MIS. KAPŁANÓW
W POLSCE

Do Jego Ekscelencji
Ks. Biskupa Michalkiewicza
w Wilnie.

Dnia 26 kwietnia 1926 r.

Nr. 136.

Zwłoka w zatwierdzeniu przez św. Kongregację Propagandy krajowego prezesa Dzieła Rozkrzewiania Wiary nie powinna powstrzymywać nas w procy około zaprowadzenia tego Stowarzyszenia w naszych diecezjach i parafjach.

Dlatego też proszę najuprzejmiej Księży Dyrektorów Zw. Misyjnego, aby zechcieli:

1) Wyjednać u odnośnych Najprzewielebniejszych Ordynariuszów mianowanie kierownika diecezjalnego tego Dzieła (A. A. S. 1922 roku str. 328, XIV).

2) Wyznaczonym tym kierownikom przyjść z pomocą w zakładaniu kół parafjalnych tego Dzieła, za pośrednictwem odnośnych księży proboszczów.

3) Porozumieć się wreszcie z nimi, aby zebrane od członków Dzieła Rozkrzewiania Wiary i złożone na ręce kierownika składki były odsyłane do Dyrektorów Zw. Misyjnego kleru, a przez nich sumy z całej już diecezji włączając w to i zebrane w skarbankach kościelnych a przeznaczone na cele misyjne były odsyłane corocznie w grudniu do niżej podpisanego.

„Dzieło Rozkrzewiania Wiary“, które od obecnie panującego Ojca św. Piusa XI zaszczycone zostało nazwą „Instrumentum Apostolicae Sedis“ i nosi urzędowy tytuł „Pium opus a propagatione fidei“, wielokrotnie zalecane przez papieży, otrzymało od Piusa XI w ostatniej Encyklice z dnia 28 lutego 1926 r. nową zachętę do pracy.

Członkiem tego Stowarzyszenia może być każdy katolik już od 12 roku życia.

Obowiązkiem najpierwszym członków jest modlitwa na intencję misyj, mianowicie odmawianie codziennie jednego „Ojcze nasz“ i jednego „Zdrowaś Marja“ oraz wezwania „św. Franciszku Ksawery, módl się za nami“ (naturalnie nie pod grzechem).

Drugim obowiązkiem to jałmużna na rzecz misyj między poganami. Jałmużna ta od członka wynosi 5 groszy tygodniowo, 20 groszy na miesiąc, a złotych dwa i groszy czterdzieści rocznie.

Najmniejszą jednostką organizacyjną jest 10 osób, wyższą setka, jeszcze wyższą tysiąc. Na czele każdego dziesiątka stoi dziesiątnik, setki — setnik, tysiąca — tysiącznik. Dziesiątnik zbiera od 9 członków swego koła składkę wyznaczoną, dodaje do niej swą własną. Sekretarz przy dziesiątniku odnotowyywa to w zaprowadzonej księżce i wysyła składki do setnika (jeśli jest, jeśli go niema to wprost do proboszcza). Setnik zebrane od wszystkich dziesiątników sumy a zapisane też przez sekretarza odsyła do tysiącznika, ten zaś ze wszystkich kół zapisane przez sekretarza — odsyła w grudniu do proboszcza, a ten do kierownika diecezjalnego, kierownik zaś diecezjalny do dyrektora Zw. Misyjnego Kleru, (który wszystkie sumy zebrane z diecezji na cele misyjne odeśle do Centrali w Płocku).

Tak zebrane sumy z całego kraju na rzecz misyj wśród pogan, odsyłane są w grudniu do Rady Jeneralnej w Rzymie, która kieruje całym Dziełem Rozkrzewiania Wiary, nadesłane zaś składki dzieli pomiędzy misje wśród pogan.

Na czele tej Rady stoi sekretarz Propagandy, zamianowany na ten urząd przez Ojca św.

W skład tej Rady wchodzą przedstawiciele tych narodów, które najwięcej składają ofiar na misje.

Oprócz Rady Jeneralnej w Rzymie każdy naród dla Dzieła Rozkrzewiania Wiary zakłada u siebie swoją Radę Narodową, która działa w zależności od Rzymskiej. Sekretarza tej Rady Narodowej wybiera Kongregacja Propagandy, consideratis votis Episcoporum. Tej Rady i tego sekretarza, jako się rzekło wyżej, my jeszcze nie mamy.

Rady Narodowe mają się troszczyć ażeby a) Dzieło Rozkrzewiania Wiary pracowało w każdej diecezji; b) aby za pomocą zwłaszcza prasy

wierni byli należycie uświadamiani o istocie, zadaniu i pracach misyjnych; c) ażeby zebrane ofiary prawidłowo były administrowane i należycie wysyłane do Rady Głównej.

W poszczególnych diecezjach, ustanowiony przez Ordynariusza kierownik (może mieć przy sobie dla pomocy Radę Diecezjalną) pilnuje aby „Dzieło Rozkrzewiania Wiary“ było założone w każdej parafji, należycie pracowało oraz, aby składki prawidłowo wpływały i w swoim czasie przesyłane były gdzie należy.

O D P U S T Y .

Stolica św. nadała hojne łaski duchowne członkom
Stow. Rozkrzewiania Wiary.

A. Odpusty zupełne pod zwykłemi warunkami:

- 1) W dzień wpisania się na członka (s. Congr. de Prop. fid. 25 m. 1885).
- 2) W uroczystość Trzech Króli (S. C. P. jak wyżej).
- 3) W uroczystość Zwiastowania N. P., lub któregokolwiek dnia podczas oktawy tego święta (Rescript. d. 22 iulii 1836).
- 4) W uroczystość Znalezienia Krzyża św. (3 maja) lub któregokolwiek dnia podczas oktawy tego święta (Decr. s. Congr. Indulg. 17 oct. 1847).
- 5) W dniu Wniebowzięcia N. P. (15 sierpnia) lub któregokolwiek dnia podczas oktawy (Reskr. z dnia 22 lipca 1836 r. jak wyżej).
- 6) W uroczystość św. Michała Archaniola (29 września) (Reskr. z dn. 24 maja 1885 r.).
- 7) W uroczystość św. Franciszka Ksawerego, patrona Stowarzyszenia (3 grudnia), albo któregokolwiek dnia podczas oktawy tego święta (Dekr. z dn. 17 października 1847 r.).
- 8) We wszystkie uroczystości Apostołów (Reskr. z dn. 24 maja 1885 r.).
- 9) Dwa razy na miesiąc w dniach, które sobie każdy ze stowarzyszonych wybierze (Dekr. 17 października 1847 r.).
- 10) Raz na rok podczas żałobnego nabożeństwa przez diecezjalny Zarząd Stowarzyszenia za zmarłych członków urządzanego (Dekr. 17 października 1847 r.).
- 11) W godzinę śmierci byleby z doskonałym żalem wzywał myślą, jeśli nie może ustami, Najświętsze Imię Jezus (Dekr. 17 października 1847 r.).

B. Odpusty cząstkowe.

- 1) Każdy ze stowarzyszonych, który ze sercem skruszonym jaki dobry uczynek wykona na korzyść Stowarzyszenia, dostąpi odpustu 7 lat i 7 kwadr. (Dekr. z 24 marca 1885 r.).
- 2) Trzysta dni odpustu każdego dnia za wzięcie udziału w 3—dniowym nabożeństwie, poprzedzającym uroczystości św. Krzyża i św. Franciszka Ksawerego (Dekr. z dn. 17-X. 1847 r.).
- 3) Sto dni odpustu za pobożne odmówienie z sercem skruszonym Ojciec nasz, Zdrowaś Marja z wezwaniem: „św. Franciszku Ksawery módl się za nami“, albo gdy stowarzyszony da jaką jałmużnę na cel Stowarzyszenia oprócz zwyczajnej składki.

Wszyscy nadto członkowie tak żywi, jak umarli biorą udział w zasługach prac, modlitw i mszach św. tak Biskupów jak i misjonarzy całego świata, jak i wszystkich członków Stowarzyszenia.

Jeśli w jakim kościele lub kaplicy publicznej odprawia się nabożeństwo żałobne za wszystkich członków, albo choćby tylko za jednego członka Stowarzyszenia, to w tym dniu wszystkie tam ołtarze są uprzywilejowane ale tylko dla tych mszy, które się odprawiają za członków (D. 17 października 1841 r.).

Wszystkie msze św. na jakimkolwiek ołtarzu odprawiane za umarłych członków Stowarzyszenia i zamówione są przez członka, albo jeśli je odprawia kapłan ze Stowarzyszenia — są uprzywilejowane.

C. Nadto kapłani, biorący udział w Dziele Rozkrzewiania Wiary, otrzymali od Stolicy św. następujące władze i przywileje.

1) Każdy kapłan, któremu polecono w jakiej parafji, lub zakładzie zbieranie jałmużn na rzecz Dzieła R. W. bez względu na wielkość zebranej ofiary albo, któryby z własnych funduszków dał do Kasy Stowarzyszenia tyle, co każdy daje dziesiątek, otrzymuje: a) prawo do ołtarza uprzywilejowanego, b) władzę udzielania wiernym w godzinę śmierci błogosławieństwa z odpustem zupełnym przy zachowaniu formy przepisanej przez Benedykta XIV, c) władzę błogosławieństwa różańców, koronek, krzyży, krucyfiksów, obrazów, statuetek i medalików, nadawania im zwykłych odpustów, a także tak zwanych św. Brygidy, d) władzę nadawania krucyfiksom odpustów drogi krzyżowej, lecz tylko dla słabych i tych wszystkich, którzy dla słuszych powodów drogi krzyżowej odbywać nie mogą (św. K. Pr. 3 sierpnia 1869), e) prawo że może z racji misyj i rekolekcyj publicznie z ambony znakiem krzyża św. błogosławić przedmioty św. i przywiązywać do nich odpusty, f) może nadawać koronkom N. P. tak zwane odpusty krzyżackie przez znak krzyża św, g) ma też władzę przy jednej formule błogosławienia i nakładania 5 szkaplerzy św. Trójcy, Męki Pańskiej (czarwonego), Karmelitańskiego, Siedmiu Boleści i Niepokalanego Poczęcia z zastosowaniem zwykłych przepisów, h) władzę błogosławienia cudownego medalu Niepokalanego Poczęcia N. P. i przywiązywania doń odpustu, i) władzę poświęcania medalu św. Benedykta i przywiązywania doń odpustów i t. d. (Ob. szczegóły *Beringer S t. II. J. Les Indulgences, Leur nature et leur usages, 1925, str. 294*, oraz w języku polskim Stowarzyszenie św. Franciszka Ksawerego dla Rozkrzewiania Wiary, Kraków, 1907, a nadto Ustawy i przywileje Stowarzyszenia Rozkrzewiania Wiary, Kraków, 1890).

Wszystko to, cośmy dotąd o Dziele Rozkrzewiania Wiary przytoczyli, winno zachęcić J. Ks. Dyrektorów do najgorliwszego zajęcia się tą wielką sprawą dla chwały Bożej, tryumfu Kościoła oraz należytego postawienia narodu naszego pod względem popierania sprawy misyjnej.

Wezwanie to kończymy słowami obecnego Ojca św. z jakimi Papież zwrócił się do Biskupów całego świata we wspomnianej już wyżej Encyklice. „Dziełu temu (tj. Rozkrzewiania Wiary) powinni katolicy pośpieszyć ze wzmożoną szczodrobliwością, dostosowaną do potrzeb zwiększonej obecnie pracy misyjnej, a która w przyszłości jeszcze wydatniejszą będzie. Ja-

kie zaś i jak wielkie są potrzeby misyjne, jaka nieraz nędza dolega zwiastu-
nom ewangeliji, można się było o tem przekonać z wystawy Watykańskiej,
ale może wielu nawet na tę stronę życia misyjnego nie zwróciło uwagi,
zajęci oglądaniem tych wielu wspaniałych, dotąd nigdzie nie oglądanych,
przedmiotów misyjnych. Nie wstyďte się, Czcigodni Bracia, i nie uwa-
żajcie sobie tego za poniżenie stać się jakoby żebrakami dla Chrystusa
i zbawienia dusz. I zarówno pismem, jak żywym słowem, płynącym z głę-
bi serca, upominajcie rodaków swoich ażeby owa składka, jaką corocznie
zbiera Dzieło Rozkrzewiania Wiary, przez ich szczodrobliwosć coraz więcej
wzrastała i pomnażała się. A to tem więcej, że przecież niema więcej
ubogich i nagich i bardziej słabych i głodnych i pragnących nad tych, któ-
rzy są pozbawieni Boga, Jego łaski najświętszej. Każdy też to zrozumie,
że ci, którzy najuboższym z ubogich okażą miłosierdzie, sami również do-
stąpią miłosierdzia Bożego i nie będą pozbawieni przynależnej sobie zapłaty“.

Stowa te tak gorące, tak serdeczne muszą i znajdą oddźwięk w ser-
cach naszych, Czcigodni Pomocnicy moi, a okażecie to przez zakładanie
Kół Dzieła Stowarzyszenia, Dzieła Rozkrzewiania Wiary.

Oby każda parafia diecezji naszych u siebie co prędzej koła te założyła.

† Antoni Julian, bp. Płocki.

Instrukcja w sprawie Jubileuszu Powszech- nego w roku 1926.

1. W Kurendzie Nr. 1 podana jest Konstytucja Apostolska „Servato-
ris Iesu Christi“, w której wskazane są warunki pozyskania odpustu jubile-
uszowego przez wiernych oraz władza spowiedników na czas jubileuszu.
Na str. 12 wymienionej Kurendy podane jest zarządzenie Ordynarjatu, udzie-
lające wszystkim aprobowanym spowiednikom władzy, dotyczącej rozgrze-
szania, dyspensowania i szafowania łask jubileuszowych, wymienionych
w nazwanej Konstytucji.

2. Stosownie do owego zarządzenia Ordynarjatu wszyscy duszpaste-
rze mają obowiązek odczytać z ambony Konstytucję Apostolską. Ustęp
jednak o upoważnieniach spowiedników jubileuszowych od słów: „W spra-
wie udzielenia . . .“ aż do słów: „zbawiennej pokuty“ należy zastąpić
słowami:

„Następnie Ojciec św. spowiednikom, u których wierni zechcą odpra-
wić spowiedź jubileuszową, udziela bardzo szerokiej władzy zwalniania od
grzechów i kar kościelnych, jakie w innym czasie tylko biskup lub Papież
może odpuścić, tudzież pozwala im dawać dyspenzę od ślubów, Bogu uczy-
nionych i od niektórych przeszkód małżeńskich“. Kończy się zaś List Apo-
stolski jak następuje: „Wola Naszą jest . . .“ i t. d.

3. O znaczeniu obecnego Jubileuszu Powszechnego i o warunkach
jego pozyskania Duszpasterze powinni pouczyć wiernych kilkakrotnie
a przynajmniej w najbliższą niedzielę po otrzymaniu tej instrukcji, przed

rozpoczęciem uroczystego obchodu jubileuszu w parafii, w uroczystość SS. Apostołów Piotra i Pawła i Wszystkich Świętych. Należy dokładnie wyjaśnić wiernym warunki do pozyskania odpustu jubileuszowego a w szczególności: o spowiedzi, Komunii św. jubileuszowej, zwiedzaniu kościołów (patrz Zarząd. Ordynarjatu Kur. Nr. 1 r. b. str. 12) i o modlitwach na wskazane intencje.

Obszerne wyjaśnienie warunków do pozyskania odpustu jubileuszowego podane jest w Kurendzie Nr. 1, str. 12.

Czterokrotne nawiedzenie tego samego kościoła w jednym dniu można w ten sposób odbyć, że wyszedłszy z kościoła po jednym nawiedzeniu, można zaraz wrócić do świątyni, — i to będzie nawiedzenie następne.

Osobom zakonnym, kolejarzom, robotnikom, chorym, dozorującym chorych, starcom ponad 70 lat, więźniom i tym wszystkim, którzy dla słusznej przyczyny 20 nawiedzin kościołów odbyć nie mogą, spowiednicy przy spowiedzi lub poza spowiedzią mają prawo według swego uznania zmniejszyć liczbę nawiedzin kościołów, albo zamienić je na inne dobre uczynki, np. na modlitwy, jałmużny, i t. p.

4. Dla ułatwienia wiernym odbycia spowiedzi jubileuszowej i uzyskania odpustu, duszpasterze powinni się starać o urządzenie gremjalnej spowiedzi, zapraszając do pomocy sąsiednich kapłanów.

W tym celu Księża Dziekani zechcą na konferencjach dekanalnych ułożyć porządek obchodów jubileuszowych w poszczególnych parafjach. Obchód jubileuszowy można łączyć z innymi nabożeństwami, przy których odbywa się gremjalna spowiedź, np. misje lub 40 godzinne nabożeństwo.

Dla umożliwienia skorzystania z łask jubileuszowych wszystkim wiernym proboszczowie, wzgl. duszpasterze, powinni przynajmniej dwukrotnie urządzić gremjalną spowiedź w lecie i w jesieni.

5. Kto chce dostąpić Odpustu Jubileuszowego 2 razy, powinien 2 razy spowiadać się i komunikować, osobno przed każdym odpustem.

Można najprzód odprawiać nawiedzenia kościołów a potem przyjąć Sakramenta św. Można też uczynić przeciwnie: najprzód przyjąć Sakramenta św. a potem odbyć nawiedzenia kościołów. Dbać jednaa należy, aby ostatni warunek był spełniony w stanie łaski.

6. W tych parafjach, gdzie duszpasterze uznają to za wskazane, pozwala się zamienić wszystkie nawiedzenia kościołów na udział w jednej uroczystej procesji jubileuszowej. Procesja ta pod przewodnictwem proboszcza lub przezeń delegowanego kapłana może się odbyć do sąsiedniego kościoła, kaplicy lub krzyża. — Gdyby w pobliżu nie było ani kaplicy ani krzyża przydrożnego, dokąd mogłaby się udać procesja, może się ona odbyć głównymi ulicami miejscowości, w której znajduje się kościół. Na czele procesji należy nieść tylko krzyż, bez chorągwi. Nie bierze też tu udziału t. z. procesja biała. Przed wyjściem procesji przewodniczący kapłan odmówi z uczestnikami 5 Ojciec nasz, 5 Zdrowaś Marja, 5 Chwała Ojcu według intencji wskazanej w Konstytucji Apostolskiej. Następnie, przy śpiewie Litanji do Wszystkich Świętych lub innej pieśni religijnej, procesja wyrusza z kościoła. Przy powrocie do świątyni, należy jeszcze raz pomodlić się według wskazanej intencji Ojca św., przed wystawionym N. Sakramentem odsplawać „Przed Oczy Twoje Panie“, „Te Deum“ i zakończyć błogosławieństwem N. Sakramentu.

7. XX. Prefektom i Moderatorom Sodalicyj pozwala się, dla ułatwienia uczącej się młodzieży uzyskania odpustu jubileuszowego, na urządzenie analogicznej procesji jubileuszowej. Porządek i sposób odbycia procesji ustalą XX. Prefekci i Moderatorzy i sami jej przewodniczą.

Wilno, dn. 19 maja 1926 r.

† Kazimierz Bp.
Wikariusz Kapitulny Wileński.

D u b i u m. An confessio et S. Communio ad lucranda piacularis Anni veniam imperatae fieri debeant ante vel post peractas visitationes basilicarum?

R e s p.: „Nihil refert utrum (confessio et S. Communio) visitationibus quattuor basilicarum antecedant, an interponantur, vel succedant; unum refert et necesse est, ut postremum ex praescriptis opus, quod etiam Communio esse potest, in statu gratiae... compleatur“. (Monita S. Poenit., 31 iul. 1924, n. XIII).

Rekolekcje kapłańskie odbędą się w Seminarjum Duchownem Wileńskiem w dwóch serjach.

*I-sza serja. Początek wieczorem dnia 21 czerwca r. b.
Koniec dnia 24.*

*II-ga serja. Początek wieczorem dnia 12 lipca r. b.
Koniec dnia 15.*

Triduum jubileuszowe w kościołach wileńskich.

Kościół Ostrobramski —	dnia 27, 28, 29 czerwca r. b.
„ św. Jana —	„ 2, 3, 4 lipca.
„ św. Rafała —	„ 25, 26, 27 lipca.
„ św. Ducha —	„ 2, 3, 4 sierpnia.
„ Niepokalanego Poczęcia —	„ 13, 14, 15 sierpnia.
„ św. Jakóba —	„ 20, 21, 22 sierpnia.
„ Bernardyński —	„ 3, 4, 5 września.
„ św. Mikołaja —	„ 19, 20, 21 września.
„ Wszystkich Świętych —	„ 24, 25, 26 października.
„ Serca Jezusowego —	„ 5, 6, 8 listopada.
„ św. Piotra —	„ 6, 7, 8 grudnia.

Duchowieństwo w archidiecezji—wileńskiej może uczęszczać do teatru na przedstawienia dzieł klasycznych, niegorszących.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o wykonaniu art. 19-go Konkordatu w sprawie obsadzenia beneficjów proboszczowskich

z dnia 5 września 1925 roku.

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1925 r. o zatwierdzeniu układu ze Stolicą Apostolską, określającego stosunek Państwa do Kościoła Rzymsko-katolickiego (Dz. U. R. P. Nr. 47 poz. 324) zarządza się co następuje:

§ 1. Za instytuty teologiczne w Polsce w rozumieniu ustępu 2 art. 19 Konkordatu (Dz. U. R. P. Nr. 72 poz. 501) uważa się seminarja duchowne, które Kościół katolicki według art. 13 p. 2 Konkordatu ma posiadać we wszystkich diecezjach, oraz wydziały teologiczne katolickie przy uniwersytetach w Polsce.

Za instytuty papieskie w rozumieniu ustępu 2 art. 19 Konkordatu uważa się te zakłady wychowawcze i naukowe dla wykształcenia kapłanów, których statuty zostały nadane przez Stolicę Apostolską.

§ 2. Zapytania ze strony władzy duchownej, wystosowane w myśl ustępu 3 art. 19 Konkordatu do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, należy wnosić za pośrednictwem właściwego urzędu wojewódzkiego, który odnośne pismo władzy duchownej przedłoży Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z własną opinią.

§ 3. W razie istnienia zarzutów, przewidzianych pod punktami 1 i 2 w drugim ustępie art. 19 Konkordatu, Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadomi właściwą władzę kościelną za pośrednictwem urzędu wojewódzkiego o swoim sprzeciwie, przedstawiając zarzuty, na których go opiera.

§ 4. Bieg trzydziestodniowego terminu wysłania odpowiedzi Ministra (art. 19 Konkordatu) rozpoczyna się od dnia następującego po dniu nadania na pocztę pisma władzy kościelnej, zawiadamiającego o zamierzonej nominacji. Jeśli ostatni dzień terminu przypada na niedzielę lub święto, termin kończy się dopiero w następującym dniu powszednim.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

(—) *St. Grabski*

Minister Wyznań Relig. i Oświecenia Publ.

(—) *W. Raczkiewicz*

Minister Spraw Wewnętrznych.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P.

z dnia 19 grudnia 1925 roku (Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 35)

w sprawie komisyj mieszanych dla ochrony zabytków sztuki i kultury, znajdujących się w katolickich kościołach i lokalach kościelnych.

Na mocy art. XIV Konkordatu pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską, podpisanego w Rzymie dnia 10 lutego 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 501), oraz art. 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1925 r. o zatwierdzeniu układu ze Stolicą Apostolską, określającego stosunek Państwa do Kościoła rzymsko-katolickiego (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 324) zarządza się co następuje:

§ 1. Dla ochrony znajdujących się w katolickich kościołach i lokalach kościelnych starożytności, dzieł sztuki, dokumentów archiwalnych i rękopisów, posiadających wartość historyczną lub artystyczną, tworzy się w każdej diecezji komisję, składającą się z ordynariusza, jako przewodniczącego i czterech osób, wśród których winien znajdować się konserwator państwowy zabytków sztuki i kultury, lub inny przedstawiciel Ministerstwa W. R. i O. P.

Ordynariusz przesyła listę wybranych przez siebie osób Ministrowi W. R. i O. P. w celu uzyskania jego opinii.

Komisja rozpoczyna swe czynności, skoro Minister W. R. i O. P. wyrazi swą zgodę na proponowanych czterech członków komisji, albo jeżeli w ciągu 42 dni licząc od daty stempla pocztowego pisma ordynariusza, nie nadejdzie odpowiedź Ministra W. R. i O. P.

§ 2. Komisja ma nazwę: „Komisja mieszana do opieki nad zabytkami kościelnymi“ (krócej: „Komisja Mieszana Konserwatorska“) i ma za zadanie wykonywanie opieki nad wymienionymi w § 1 zabytkami.

Dokumenty, mające w myśl prawa kanonicznego charakter tajny, między innymi przechowywane w tajnym archiwum biskupim oraz przedmioty specjalnego kultu n. p. obrazy cudowne, wyjęte są z pod specjalnego działania komisji.

§ 3. Siedzibą komisji jest miejsce rezydencji ordynariusza.

§ 4. W komisji mieszanej przewodniczy ordynariusz, lub wyznaczony przez niego zastępca.

§ 5. Członkowie komisji powołani są na lat trzy, po upływie których mogą być powołani ponownie.

W razie śmierci lub ustąpienia członka komisji w ciągu trzechlecia biskup powołuje na jego miejsce inną osobę trybem przepisany w § 1.

§ 6. Zabezpieczenie środków pieniężnych dla prowadzenia biurowości komisji będzie przedmiotem osobnego zarządzenia.

§ 7. Posiedzenia komisji odbywają się z reguły raz na kwartał na wezwanie przewodniczącego.

Dla ważności uchwał wymagana jest obecność przewodniczącego i przynajmniej dwóch członków.

Uchwały komisji zapadają zwykłą większością głosów; przy równym podziale głosów, głos przewodniczącego przeważa.

§ 8. Komisja rozpatrzy przygotowane przez proboszczów, rektorów kościołów i przełożonych klasztorów inwentarze przedmiotów zabytkowych oraz także inwentarze i spisy państwowe i utworzy wspólny inwentarz diecezjalny zabytków kościelnych ruchomych.

§ 9. Zabytki objęte inwentarzem diecezjalnym pozostają pod opieką rektorów kościołów, lub przełożonych instytucji, do których przedmioty te należą.

Podlegają one periodycznej kontroli komisji mieszanej lub delegowanych przez nią ekspertów.

§ 10. Zabytki ruchome kościelne nie mogą być niszczone, usuwane, sprzedawane, zamieniane, przerabiane, odnawiane lub rekonstruowane bez pozwolenia komisji mieszanej konserwatorskiej. Przewożenie wymienionych zabytków na wystawy publiczne wymaga również pozwolenia komisji.

Roboty, mające na celu przerabianie, odnawianie, lub rekonstrukcję przedmiotów zabytkowych, podlegają kontroli komisji mieszanej.

§ 11. Koszty konserwacji zabytków kościelnych ponoszą instytucje będące ich właścicielkami, z ewentualną pomocą ze Skarbu Państwa.

§ 12. Restauracja obrazów objętych diecezjalnym inwentarzem zabytków wymaga osobnego pisemnego pozwolenia ordynariusza.

§ 13. Przed wydaniem zarządzeń co do konserwacji zabytków kościelnych nieruchomości władze państwowe zasięgają opinii właściwego ordynariusza.

§ 14. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

(—) *St. Grabski*

Minister W. R. i O. P.

Zwolnienie duchowieństwa od podatku lokalowego.

W myśl art. XV konkordatu ze Stolicą Apostolską (Dz. U. Nr. 72-501) pomieszczenia Biskupów i duchowieństwa oraz ich lokale urzędowe mają być traktowane pod względem podatkowym narówni z pomieszczeniami urzędowymi funkcjonariuszów państwowych i lokalami urzędowymi instytucji państwowych.

Stosownie do tego lokale urzędowe ks. Biskupa oraz duchowieństwa parafjalnego winne być zwolnione od państwowego względnie komunalnego podatku od lokali.

Natomiast mieszkania ks. Biskupa i duchowieństwa parafjalnego podlegają podatkowi od lokali narówni z pomieszczeniami służbowymi funkcjonariuszów państwowych. W wypadkach jednak, gdy proboszcz lub wikaryusz prowadzi jako urzędnik stanu cywilnego kancelarię z częściowego mieszkania, należy tę część zwolnić od państwowego względnie komunalnego podatku od lokali — jako lokal urzędowy.

Natomiast po myśli powołanego wyżej art. XV konkordatu wolne są nado od komunalnego i państwowego podatku od lokali: pomieszczenia seminarjów duchownych, domy przygotowawcze dla zakonników i zakonnice, domy mieszkalne zakonników i zakonnice, składających śluby ubóstwa. Klasztory zaś zakonników i zakonnice, nie składających ślubów ubóstwa, są wolne od komunalnego i państwowego podatku od lokali w wypadkach gdy są zakładami dobroczynnymi, naukowymi lub oświatowymi.

Przewożenie i ekshumacja zwłok.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (Generalna Dyrekcja Służby Zdrowia) zwróciło się do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z prośbą o przypomnienie duchowieństwu wszystkich wyznań treści rozporządzenia Ministra Zdrowia Publicznego w sprawie przewozu i ekshumacji zwłok (Dz. Ust. R. P. № 42. 1820 p. 258). a w szczególności przepisów zawartych:

1) w par. 1. „Zwłoki osób zmarłych powinny być pochowane na najbliższym cmentarzu tej parafii lub gminy, gdzie śmierć nastąpiła; na przewiezienie zwłok celem pochowania ich w innym miejscu potrzebne jest pisemne zezwolenie właściwej władzy, jednak może być dokonane tylko w porze chłodnej (pomiędzy 16 października i 15 kwietnia)“. Z tego paragrafu wynika, że przełożony cmentarza nie ma prawa przyjąć zwłok z poza obrębu parafii lub właściwej gminy bez zezwolenia właściwego starosty.

2) w par. 6. „Po przyjeździe zwłok do stacji odbiorczej na cmentarz przeznaczenia, władza administracyjna w osobie delegowanego urzędnika lub funkcjonariusza policji stwierdza na miejscu całość pieczęci, odbiera pozwolenie i przestrzega, aby zwłoki bez otwierania trumien były bezwzględnie pochowane“. Wynika stąd, że żaden duchowny niema prawa pochować przywiezionych z poza parafii lub gminy zwłok, dopóki właściwa władza nie stwierdzi całości trumien, paki i pieczęci.

3) w par. 9. „Ekshumacja musi odbyć się przy zachowaniu następujących przepisów: a) obowiązkowa obecność właściwego lekarza powiatowego, b) czynność odbywać się powinna w porze chłodnej o ile można wczesnym rankiem, c) uczestniczyć w niej mogą tylko osoby urzędowe i bezpośrednio interesowane“. To znaczy, że dozór cmentarny niema prawa pozwolić na ekshumację bez zachowania tych przepisów i innych, mających charakter wyłącznie sanitarny. Pozatem par. 10 zabrania ekshumacji z grobów zbiorowych.

Ministerstwo prosi o podanie powyższego do wiadomości podwładnego duchowieństwa.

Za Ministra:

(—) *Piekarski*

Dyrektor Departamentu Wyznań.

Nauczanie dzieci katechizmu poza szkołą nie powinno kolidować z moralną nauką szkolną; należy wzywać dzieci do kościoła w godzinach pozaszkolnych lub w czasie wakacyj na katechizację.

Ministerstwo W. R. i O. P. zarządziło w roku bieżącym spis dzieci roczników szkolnych i przedszkolnych; termin spisu przypada od 31.V. do 5-VI. r, b. Kurja prosi WWKs. Proboszczów o ułatwienie pracy spisującym, pozwalając korzystać z ksiąg metrycznych.

Wychodźcy polscy we Francji błagają o polskich księży. Gdzie ich brak, — szerzy się wszechwładnie nihilizm i komunizm. Ratować braci naszych jest naszym obowiązkiem. Archidiecezja Wileńska dać musi jeszcze przynajmniej jednego księdza. Ktoby życzył wyjechać do Francji na ochotnika, niech się zgłosi przed 30-go czerwca do Kurji.

Zmarł Ks. Konstanty Stepowicz dn. 6 maja 1926 r. R. in p.!

N O M I N A C J E.

Ks. Alfons Borowski wikariusz z Zabłudowia przeniesiony na wikariusza do par. Św. Jakóba w Wilnie. 20.V. 1926. № 2056.

Ks. Kazimierz Doroszkiewicz wikariusz z Żupran naznaczony na wikariusza do Zabłudowia. 20-V. 1926. Nr. 2057.

Ks. Jan Mokrzecki wikariusz kościoła św. Jakóba został mianowany p. o. proboszcza w Zaświrzu dekanatu Świrskiego. 20-V. 1926. № 2034.

Ks. Sylwester Małachowski naznaczony na prefekta gimn. w Wilejce powiatowej. № 2140.

Z KURJI METROPOLITALNEJ WILEŃSKIEJ.

Wilno, dn. 26 maja 1926 r., № 2147.

X. LUCJAN CHALECKI,
Kanclerz Kurji.
